

איפה שקועים הדולרים

לפני חודש וחצי (העולם הזה 31.10) כתבתי על צים (האנוני של אייזנברג). שם גיליתי, לראשונה, שצים במשבר כספי חמור, ושהחברה חייבת מאות מיליוני דולרים לשני הבנקים הגדולים בנק לאומי ובנק הפועלים. ומה שיותר חמור, שמצבה של צים מידרדר והולך, או מפליג, אם תרצו, ועכשיו כבר ברור שסעיף החובות האבודים במאזני שני הבנקים יגדל בצורה מרשימה, ולכן כבר ברור עכשיו, שהבנקים לא יוכלו, לא עכשיו ולא בעתיד הנראה לעין, לסלק את חובם לעם ישראל, לקנות מאיתנו את המניות הבנקאיות שמכרו לנו במחירים מופקעים, עוד בספטמבר 1983.

אפילו שריהאוצר יצחק מודעי, אמר ביום ראשון, כי באשר יגיע מועד סדיון המניות הבנקאיות, שהממשלה ערבה להן, ישתדלו למחזר אותן, את כספי המניות, באמצעות תוכניות חיסכון חדשות, שהרי לא יעלה על הדעת שממשלת ישראל לא תעמוד בהתחייבויותיה.

וכרגיל, את העיקר שכחתי. שכחתי להזכיר שלעיתונות היומית לקח חודש וחצי עד שגילו שצים שוקעת, שלאייזנברג יש כסף אבל לא בשכיל צים ואתא. שלממשלה יש עוד כסף, שהרי גם היא שותפה בצים. אך לא תתרום דולר נוסף, נוסף על מאות מיליוני הדולרים שלהם היא ערבה בשל חובות צים.

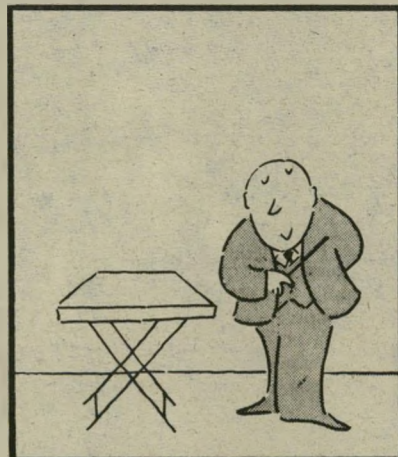
עוד לא מינו ועדת חקירה לענייני צים. קודם תמונה ועדת-חקירה לענייני מניות הבנקים, אחר-כך לענייני צים.

אתם רואים, בין עיסקת חבילה א' לבין עיסקת חבילה ב', ועלו את מחירי מיצרכי היסוד, כי יחסרו מאות מיליוני הדולרים השקועים עמוק ב"צים". ושלא תאמרו שאין קשר. תשאלו את יצחק מודעי, גם הוא יודע שלממשלה יש רק כים אחד, וגם זה ריק.

סיפור בנקאי מן החיים

אומיים. בסך הכל השקיעו באמצעות 100 משקיעים מפארים וממדינות שמעבר לים. חל- קם זכה לרווחים שמנים, שגדלו פי כמה על השקעתם המקורית. "זה היה כמו הגרלה", אמר פרקליט שהיה מעורב בפרשה, "כמה מהאנשים היו בנ"מל". אבוליביה היה גם הוא ברימול. הוא

לקראת פרסום דו"ח מבקר-המדינה על משבר מניות-הבנקים, אני מבקש להקדים סיפור מעשה שהיה, לא אצלנו, אלא בצרפת. גם מי שלא מבין בעסקי בנקאות והשקעות יבין את המסר, אני מקווה. ובכן, מעשה באחד בשם לואיס אבוליביה,

נהג במכוניות יוקרה, אכל במיטב המיסעדות, רכש דירה מהודרת בלב פאריס ואפילו בית-קיץ — הכל מתוך משכורת שנתית (ברוטו) של 21,777 דולר לשנה. היה זה יפה מרי כרי שיארך. לפני שלוש שנים החליט הבנק לחסל את עיסקי הגדל"ן שלו, אבוליביה התפטר, עבר לבנק אחר, שבו העניין לא עבד. כשראה שאין מנוס, נעלם.

רדיבור ואינו מרשים, שעבר בסניף הצרפתי של בנק אמריקאי גדול בפאריס. לגבי עמיתיו בסניף היה סתם פקיד אפור, אולם למשקיעים, שצבאו על חדרו, היה בבחינת קוסם פינאנסי, שהבטיח לכספם רווח של 20% בשנה, לאחר מס. במשך 10 שנים תמימות יעץ ללקוחותיו, קיבל מהם את כספם, נתן להם קבלות של הבנק ומה שיותר מכל — שילם להם ריבית בכל עת שדרשו. היום נמצא הבנקאי השקט בן ה-48 מאחורי הסורגים. אחרי שהורשע בזיוף והפרת אמונים ונכלא לחמש שנים.

בינתיים הופיע אחר מהמשקיעים בהנהלה הראשית של הבנק האמריקאי וביקש למשוך 300 אלף דולר. פקיד הבנק בחנו היטב את הקבלות שהיו בידו, גילו את הוויף והעבירו את העניין למישטרה. כמה ימים יותר מאוחר הגיע לשם אבוליביה, הודה במעשיו בפני מנהלי הבנק, וחתם על מיסמך ששיחרר את הבנק מאחריות כלפי הלקוחות המשקיעים. בכל זאת, תבעו לקוחותיו של אבוליביה את הבנק כסכום של 7 מיליון דולר. הם טוענים שהבנק אחראי להפיס דיהם. בהציגם את מאות הקבלות שהוצאו עלי ידי אבוליביה על טופסיה-הבנק.

אבוליביה ניצל את מעמדו כסגן מנהל הסניף, בתוכנית ההשקעות הפרטית שלו, כשהוא משלם למשקיעים הוותיקים באמצעות הפיקדונות של החדשים. כמה כסף עבר תחת ידיו לא ברור. התובע במישפט טען שלפחות 11 מיליון דולר. אחרים מעריכים את הסכום בעשרים מיליון דולר. עד היום לא נמצא הכסף החסר. אבוליביה טוען שאת כל הכסף שילם כריבית.

פרקליט הבנק טוענים שאבוליביה פעל מחוץ למיסגרת תפקידו כגיל, וכי לא ננקטו ההליכים הרגילים לפתיחת חשבונות וביצוע עיסקות. בינתיים מבלה הבנקאי המשקיע את מרבית שעות היום כעוזר לרופאי-השיניים בכלא וזוכה להערכתם של סוהריו. סיפור מן החיים.

אבוליביה התחיל כפרויקט ככל הנראה מייד אחרי הצטרפותו לבנק ב-1973 כפקיד האחראי על עיסקות גדול"ן. אף כי תפקידו לא היה קשור בשום צורה בהשקעות פרטיות, הוא מצא את תפקידו ככיסוי אידיאלי לתוכניתו. רוב לקוחותיו היו תושבי איי ומושבות צרפת לשעבר. הוא הבטיח ריבית גבוהה על פיקדונות מיוחדים, שטען שהם מושקעים בשוקי-המטבע הבינלי-

קופסת מקרלים בעזה

כהמשך לפינת עיסקת-החבילה, הנה עוד סיפור. אני מקווה שאתם עדיין זוכרים את מיקרה הנעליים שעלו בתל-אביב בין 24 ל-28 אלף שקל ודקה וחצי מכפר-סבא רק 11 אלף שקלים.

מתברר שתוצרת ישראל, ובמיוחד המקרלים של מיפעל מזון בפתח-תיקווה, גם הם תורמים את תרומתם לעיסקה.

הנה העובדות: קופסת מקרלים קטנה, מתוצרתו של בית-החרושת בפתח-תיקווה עולה בשוטרסל 810 שקלים. תרשמו, אותה קופסה, באותו גודל, אפשר להשיג בדרום תל-אביב במחיר של 480 שקלים. תרשמו. ועכשיו באה ההפתעה: אותה קופסה של מקרלים עולה בחוצות עזה 110 שקלים. לא, זו לא טעות. מאה ועשרה שקלים. הבעיה היא לא למה הסוחר העזתי מוכר בסכום של 110 שקלים. אלא בכמה מוכר המפיץ על הפתח-תיקוואי לסוחר העזתי. אני לא יודע, וקרוב לוודאי שלא אדע.

אבל אני יכול לשאול איך זה שבתי ניות בדרום תל-אביב המחיר הוא כי מחצית המחיר של השוטרסל. לזה יש לי תשובה. השוטרסל רוצה להרוויח הרבה-הרבה יותר, אם משלמים, אז למה לא? וישל יספרו לנו שההוצאות של השוטרסל בפולות.

לקינות. אשתף אתכם בחוויה הגסטרונומית האחרונה של חבר שחזר זה עתה מצרפת, ולא בפמלייתו של ראשיהממשלה. קילוגרם בשר פילה (בקר) עולה בצרפת 80 פרנק, שהם כשמונה דולר. הבשר, אומר זה שחזר מצרפת, נקי לגמרי. פה (בארץ) קילוגרם של פילה בקר, "מלוכלך" עם שומן וחגורה, עולה כ-15 דולר. ואם הוא נקי (הפילה) המחיר יהיה 18 או 20 דולר. הוא שואל למה? אמרתי לו שאני לא מבין בכשר, אבל לעומת זה סטיק (אומצה) אני אוהב, ואני, לא כמוהו, לא יכול להרשות לעצמי לנסוע לצרפת לאכול סטיק טוב וזול.

סירת מנכ"ל

אני לא עוסק בביקורת על הרדיו. זה לא התחום שלי ואני מבין בזה מעט. אבל, מצא חן בעיניי ביטוי חדש, ששמעתי אותו, אגב שיחה, עם מישהו מהטלוויזיה. הוא סיפר שברדיו יש "סירת מנכ"ל". שמעתי והלכתי אל מי שהלכתי לברר מה זה.

הסתבר שבארץ יש כל מיני סוגים של מובטלים: לא מועסקים, רורשיית-עסוקה, מקבלי דמי-אבטלה, מובטלים, מובטלים סמויים מקבלי שכו. מקבלי-שכר מובטלים מעבודה וגם "סירת מנכ"ל" שהוא הקור למקבלי-שכר בקול ישראל אל שאינם נדרשים לעשות כלום, ושמחמת זכויותיהם, או הוותק שלהם, ממשיכים לקשט את גיליונות-השכר של המוסד הממשלתי. אומרים לי שהסירת גדלה, ובעיקר עכשיו. מצויים בה, בלי להזכיר שמות, מטובי אנשי הרדיו, אך קולם לא נשמע. ניסיתי לברר — למה? אחד אמר שאין סירת, שני אמר שיש סירת, אבל העניין מנופח מעבר לממדי האמיתיים, ושלישי אמר שהוא לא יכול להסביר, כי הוא לא מבין למה והכריטוב שאפנה למנהל הרדיו. לא פנית. אני עושה זאת בררך זו.

כדאי לבדוק

אתם נוודאי שמתם לב — ואם לא, אז כדאי שתעשו זאת. פנה אליי בעל-עסק וסיפר לי שהבנק שלו מסדר אותו. אמרתי לו שבזה אין כל חידוש. הוא עמד על שלו שיש חידוש. והוא צדק. מאז תחילת עיסקת-החבילה ירדה הריבית הבסיסית מ-21% ל-12%. לחידוש. בלומר ירידה של 9%. זה מגיע גם לכם.

הבנקים סירסמו את שיעורי-הריבית שהם נוטלים על משיכות-היתר שלכם לסוגיות. אתם משלמים יותר מהריבית הבסיסית, אבל גם היתר הזה קטן. בדרך כלל, בתישעה אחוזים.

ובכן, מה מספר לי אותו בעל-עסק: הבנק "שכח" להוריד לו את הריבית, שבה הוא מחייב אותו. כשגילה את העניין, תבע להקטין את חובי-הריבית בהתאם. בבנק טענו שנתנו לו חלק מהירידה בריבית, והבנק אינו חייב להעניק לו את מלוא הירידה בשיעורי-הריבית. רק כשאיים שיעבור לבנק אחר, סודר העניין.

הערה: מדובר על בנק מסוים, דווקא לא מהביג-דולרים, ועל מיקרה בודד שהובא לידעתי. מבאן אין ללמוד שכולם. אבל להזהר ולבדוק צריך.

מודעי
כיס אחד, והוא ריק

יין אלקטרוני

כבר סיפרתי לכם על הפטנט של הכולבו המפורסם, איך למנוע רטיבות בנעליים ולהיכנס בבוקר לנעליים יבשות וחמימות. אני חושב שלא, ואפילו אם כן, טוב לחזור עליו. ובכן הכולבו המפורסם מוכר מוט עשוי מניקל-קרמיום, סליחה זו הסוללה, המוט עצמו עשוי ומצופה כרום-ניקל ושומר על הנעליים, ומסתבר שגם הבגדים, כדי שיהיו יבשים וחמימים בשעות-הבוקר. לקראת היציאה לעבודה — למי שעובד, כמובן. אלמנטיזמום מחמם את האוויר שמסביב, בתוך הארון, או המגירה. אפשר גם לחבר לשקע שבקיר, מתאים גם לחשמל בקיר שלנו, וכל העסק הנפלא הזה במחיר של 30 דולר.

הכולבו החל לאחרונה למכור גם מדריך אלקטרוני ליין. הנראה כמו מחשב ידני. אני לא מבין בדיוק מה עושה המכשיר הזה, שמישקלו 60 גרם בלבד ומחירו 45 דולר בלבד. מה שברור הוא שבזכרוננו הוא מאחסן מידע מפורט על סוגי יינות והבציר ושנת הבציר. הוא מסוגל להשיב על כל השאלות ביחס ליינות צרפת, גרמניה, איטליה, אמריקה החל מן השנים 1947. יינות מובחרים. והחל מיינות טובים מבציר 1959. יש שם שמות של יינות כמו בורדו, בורגונדי (מחוזות בצרפת) ואפילו שמפניה. שבליס, רייהן, לואר, מוזל. יין קליפורני לבן, יין איטלקי אדום. צריך לבחור את האזור, השנה, הבציר וכל המידע על כך יידך. מיוחד לאינני הטעם.